

Mededelingen van het Vogeltrekstation

Henk van der Jeugd

Invoer historische data nestjongen

Vanaf 1991 zijn alle gegevens van in Nederland geringde vogels digitaal beschikbaar. Uit de periode 1911-1991 is een deel van de gegevens digitaal voorhanden, maar met name ringgegevens van algemene Nederlandse broedvogels uit deze periode liggen nog opgeslagen in een papieren archief. Uit jaarlijkse ringverslagen is bekend dat circa 3,5 miljoen gegevens nog liggen te wachten op verplaatsing. De historische papieren gegevens zijn bijzonder kwetsbaar en er zijn geen kopieën.

Aanvankelijk werd met name gerekend met terugmeldingen van geringde vogels. Deze zijn digitaal beschikbaar voor de gehele periode 1911-2012. Historische ringgegevens van Nederlandse broedvogels blijken nu van zeer grote waarde in het kader van onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering voor flora en fauna. De datum waarop jonge vogels in het nest werden geringd is een zeer bruikbare maat voor de timing van het broedseizoen. Wanneer alle ringgegevens zijn ingevoerd wordt het mogelijk om over een periode van honderd jaar te analyseren in hoeverre verschillende soorten of ecologische groepen in staat zijn geweest schommelingen in temperatuur te volgen. Dergelijke unieke analyses stellen ons vervolgens in staat om te voorspellen in welke mate soorten of ecologische groepen in de toekomst in staat zullen blijken de snelle opwarming van het klimaat te volgen. Voor een dergelijke toepassing van ringgegevens is grote belangstelling vanuit de internationale wetenschap. Tot nu toe zijn er echter geen datasets voorhanden om dergelijke analyses voor een groot aantal soorten uit te voeren. Invoer van een representatief deel van het papieren archief kan hier verandering in brengen.

In december 2012 ontving Vogeltrekstation een subsidie van 10.000 euro van de KNAW om een deel van het papieren archief te laten invoeren. In januari 2013 zijn we met deze grote klus begonnen. Het invoerwerk wordt gedaan door studenten, stagiaires en vrijwilligers. Tot nu toe zijn al gegevens van ruim 115.000 nestjongen geringd in de periode 1911-1959 ingevoerd. We hopen tegen het einde van het jaar zo'n 200.000 historische ringgegevens te hebben ingevoerd. Dan zal een aanvang worden gemaakt met de analyse van de gegevens. Voorwaarde voor het verkrijgen van de KNAW subsidie was dat de gegevens 'open access', dat wil zeggen publiekelijk toegankelijk worden gemaakt. Wie er straks iets met de gegevens wil doen kan zich melden om, in samenwerking met Vogeltrekstation, analyses uit te voeren.

Stages

Steeds meer studenten weten Vogeltrekstation te vinden voor een kortere of langere stage in het kader van hun studies aan MBO, HBO of WO. Onlangs rondde Marten Tacoma, student van de Wageningen University, een stage af waarin hij de levensvatbaarheid van de Nederlandse ooievaar populatie onderzocht op basis van ring- en nestgegevens. De stage werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met Radboud Universiteit Nijmegen, Vogelbescherming, STORK en Sovon. Over enige tijd hopen we de resultaten gezamenlijk naar buiten te brengen.

Martijn Versluijs, eveneens student van de Wageningen University, rekt momenteel aan de jaarlijkse overleving van spreuwen, op zoek naar een mogelijk verklaring voor de sterke achteruitgang van deze soort. De spreeuw is de meest geringde vogelsoort in

Nederland, en was tevens de eerste vogelsoort die in Nederland werd geringd op 24 mei 1911. In de periode 1911-2013 zijn in Nederland bijna 700 duizend spreuwen geringd. Deze gegevens hebben ruim 15 duizend terugmeldingen opgeleverd. Beperken we ons tot de Nederlandse broedvogels dan wordt de spoeling dunner, maar nog steeds staan er bijna 1000 terugmeldingen tot Martijns beschikking om in te grasduinen. Resultaten verwachten we dit najaar.

Duane van Hoogen en Eline Waalders liepen afgelopen voorjaar stage vanuit hun opleiding bij Helicon te Velp. Duane werkte aan een handleiding voor het RAS project, waarover in een volgende OHV meer. Eline bracht het habitat van onze CES locaties in kaart en bezocht een groot aantal CES plekken en maakte kennis met veel ringers om deze klus, die nog niet geheel geklaard is, aan te pakken.

Ook stage lopen? Kijk op <http://www.vogeltrekstation.nl/vogeltrekstation/stages> voor de mogelijkheden.

Ringerspaspoot

Onlangs is het ringerspaspoot gereed gekomen en opgestuurd aan alle actieve assistent-ringers. Wat is het ringerspaspoot? Het paspoort wordt gebruikt om de voortgang tijdens de opleiding van een assistent-ringer bij te houden. Met behulp van het paspoort kunnen zowel de mentor, de assistent-ringer als het Vogeltrekstation op de hoogte worden gehouden van de ontwikkeling van de assistent-ringer. Het ringerspaspoot is ontwikkeld op verzoek van ringers en mentoren en is mede dankzij de Franse ringcentrale 'CRBPO' tot stand gekomen. De Franse ringcentrale gebruikt al geruime tijd een vergelijkbaar paspoort om het opleidingstraject voor assistent-ringers vast te leggen. Het paspoort geeft de mentor en assistent-ringer inzicht in welke doelen tot op heden wel of niet behaald zijn. Zo kun je zien waar dus nog aandacht aan moet worden besteed en welke onderdelen van de opleiding zijn afgerond.

Het paspoort bestaat uit twee delen: theorie en praktijk. Elk deel bestaat weer uit verschillende doelstellingen die afgerond kunnen worden. De mentor kan, d.m.v. een handtekening, aangeven wanneer een assistent-ringer een bepaald onderdeel succesvol heeft afgesloten. Ook kan in het paspoort worden bijgehouden welke vogelsoorten en aantallen tijdens het opleidingstraject zijn gehanteerd en geringd. Voor examinatoren geeft het paspoort informatie over het doel van de opleiding die de assistent-ringer heeft gekregen zodat het examen op dat doel afgestemd kan worden. We verwachten dat het paspoort in een behoefte zal voorzien en tot een beter gestandaardiseerde en meer volledige opleiding zal leiden.

Het ringerspaspoot voor assistent ringers is te downloaden via: <http://www.vogeltrekstation.nl/informatie-voor-ringers/downloads>